

drMáriás LADIK KATI HATALMA
beszélgetés LADIK KATALINnal

Ladik Katalint nem kell bemutatni, hiszen egy igazi élő klasszikus, aki egész életében a legpezsgőbb avantgárd hangulatban alkotott. Nagyszabású életmű-kiállítása nyílt az Újvidéki Kortárművészeti Múzeumban. Ennek apropóján beszélgettünk...

Amikor megkaptad a felkérést, hogy rendezz átfogó, szerteágazó, életművedet bemutató kiállítást, milyen nehézségekkel szembesültél?

• Az anyag összegyűjtése nem volt egyszerű. Egyik részét az Erste Bank gyűjteményében őrzik, a másikat a Petőfi Irodalmi Múzeumban, Budapesten. Jelentős anyag van Barcelonában is a MACBA-ban, a Kortárs Művészeti Múzeumban. Mivel egy ilyen életmű-kiállítás egyszersmind egyfajta önrevízió is, döntésre kényszerít: mi a fontos az életműben, mi az, ami kevésbé, milyen motívumok köré szerveződjön a kiállítás, milyen legyen a műfajok aránya, hol legyenek a súlypontok. A döntések meghozatalában sokat segített a kiállítás megálmodója, Živko Grozdanić-Gera, a múzeum igazgatója, Miško Šuvaković, a katalógus-monográfia szerzője, valamint Dragomir Ugren, a kiállítás kurátora. Úgy érzem, sikerült megtalálnunk az egyensúlyt, ugyanakkor semmi fontosat se hagytunk ki. Nem véletlen, hogy a kiállításnak *A nő hatalma: Ladik Katalin* címet adták. Életművem, mint a „nyilvános nő”, a „nyilvános művésznő” sokféle arcát mutatta be, annak minden következményével együtt.

Melyek a legfontosabb, szívedhez legközelebb álló elemei a tárlatnak?

• Természetesen a kiállítás valamennyi darabja közel áll a szívemhez, a versek, naplók, levelek, vizuális versek, hangköltemények lenyomatai, performance-ok és színházi előadások képreprodukciói, kollázsai, családi fotók, könyveim, a rólam szóló dokumentumfilmek, a filmjeimből közzétett részletek. Ha mégis választanom kellene, hogy mi az, ami a leginkább kifejez engem, kiemelném az 1996-ban, Marseille-ben előadott *Isten báránya és a hasonmás* című performance-ot (L'agneau de Dieu et le Double).

A kiállítótermek egyikében volt egy nagyméretű piros skatulya, amelybe beléphetett a közönség, és a benti falra vetítettük az egyszeri performance-élményt. Magnóról mondom a verset, melyet fónikus improvizációval kísérek, miközben ősi rítusok elevenednek meg: női sors, érzékiség, szülés, menyegző, áldozat, halál, mindazokkal az elemekkel, amelyeket számtalan változatban kidolgoztam már. A nájlónfólia nemcsak gyakori díszletem, de a testemet eltakaró jelmez is egyszersmind; arcomat átalakító maszk, aztán testem részévé váló anyag, amit magamba gyömöszölök, majd hosszasan, fájdalmasan kiráncigálok magamból, mintha abortuszt végeznék önmagamon. Az arcomat eltorzító grimaszokat üveglap és tükör sokszorozza, fejemen véres bárányfej, rémülten nyitott szemgolyókkal, a magasba emelt pohárban vörösbor, mely lecsurog a bárány fejére, hajamra, arcomra, ruhámra. Át kell élni, hogy megérthesd, mi minden van a női sorsból ebben a rituális akcióban.

Hatalmas méretű, szuggesztív fotók képezik az anyag egyik fonalát, amelyek az arc és a test bemutatására helyezik a hangsúlyt. Melyek a legfontosabbak?

• Az arc és test a lélek tükré. Hát még a hang! Verseim tükrözik a testemet. A hangom az érzéseimet. Velük kommunikálok önmagammal. Így áll össze a lelke. Hálás vagyok testemnek és arcomnak, hogy időnként műtárgyként szolgálnak. Írtam is egy verset erre a témára:

Gyere velem a mitológiába

*Gyere velem a mitológiába,
amely rólam szól s ettől kockázatos.
Androgin vagyok; hazug. Tehát őszinte.
Csakis önmagamról adok információt,
s mivel az mindenkit érdekel - közügy.
Az önkínzás eredménye vagyok, az önszerelemé.*

*Gyere velem a mitológiába,
minden eddigi munkám kártevész,
nem akarok műtárgy lenni. Letéptem láncaimat,
a teremtőnek nincs már hatalma fölöttem.
Nincs esélyem. Tehát aktuális vagyok.*

Szinte magától értetődően minden műfajomban felismerhető a családomhoz való kötődésem, és a kiállított képekben is hangsúlyoztam ezt. Egyébként is: magánéletem a verseimben, performanszaimban, hangkölteményeimben a műfaj nyújtotta eszközök által, rendkívül erőteljesen jelenik meg. A kiállításon látható családi fotók nagyon fontosak számomra, mert azok helyeznek engem valós női dimenziókba, ahol nem a nyilvános nő mitológiája dominál.

A tárlat mellé hatalmas, a teljes életművedet feldolgozó katalógus is megjelent. Milyenek tartod?

• Igen elmélyült, alapos munkának. Mind Miško Šuvaković rólam írt monografikus tanulmánya, mind pedig Schuller Gabriella bravúros esszéje nagyban hozzájárul performanszaim értelmezéséhez. Kiemelném a katalógus rendkívül találó és igényes grafikai megoldásait, valamint a gondos nyomdai kivitelezést. Külön érdeme, hogy szerb és angol nyelvű minden szöveg és képaláírás. Valójában azt is el tudtam volna képzelni, hogy háromnyelvű legyen: szerb, angol és magyar. Ez persze nehezebbé tette volna a szövegek elhelyezését, és a fordítás sok munkát követelt volna tőlem is, amire nem jutott már idő. De ami késik, nem múlik, a magyar szöveg előkészítésére is sor kerül, mikor az életművem itt, Magyarországon is bemutatják.

Min dolgozol mostanában?

• Új regényemen, a néhány évvel ezelőtt írt regényes élettörténet, az *Élhetek az arcodon?* folytatásán. A regény hősnői velem együtt öregszenek, és magányosabbá, bölcsebbé és titokzatosabbá válnak. Arra kereselek választ, miként élheti meg valaki az évek nyomása alatt is a nőiességét, hogyan néz szembe a múltjával, elérheti-e a testi-lelki harmóniát. Egy másik könyvön is dolgozom: az utóbbi években írt verseimet összegyűjtöttem egy kötetbe, és várom a kézirat kiadását, ami attól függ, hogy a kiadó kap-e a kiadására pénzt. Továbbá készülök az újvidékit többé-kevésbé reprodukáló kiállításra, melynek a megnyitójára a Székesfehérvári Művészeti Fesztivál keretében kerül majd sor, ez év májusban.

Szelektől kiszélesedő

Szelektől kiszélesedő éjszaka sebei.

Mintha megnyúlna a füle a Holdnak.

Kutyák vagyok.

Ketten vicsorgunk magamra reggelig.

Fűhárfa

Ugyanaz az örök mormolás árad megszakíthatatlanul,

egyetlen végtelen szó, remegő buborék,

membrán univerzum.

Árnyékul és holdfényül

Fekete vasfóka.

A hajó bordázatán hold.

Rajta a halál kétszer tükröződik.

Ugyanaz a varázslat két nyelven:
árnyékul és holdfényül.

Ő énekel a hőésésben.

A sas emanációja

Hullámzó foltokkal szóródik tele az ég.

A Teremtő haragja rendet és formát ölt:

nem törődik a gyenge szimmetriákkal és nem játszik kockajátékot,

éberén alvás után vágyódik, az alvásból pedig sikoltva ébred,

miként az ember a fények közötti sötét spirálisban,

ahol az ősi csillagképek szüntelenül, türelmesen siklanak

a tűzmadár körkörös, fekete torkába.

Parallel - Kortárs Művészeti Magazin

2011. N° 19

Leszták Tibor (1955 - 2008)

Kiadó: MU Színház Egyesület

Felelős kiadó: Bálint Gábor

Szerzők: Artner Szilvia, Gara Márk, Hézsó István, Ladik Katalin, Matisz László, drMáriás, Tóth Ágnes Veronika, Turnai Tímea

Főszerkesztő: Halász Tamás

Szerkesztők: Gálos Orsolya, Varga Andrea

Fotók: Hamarits Zsolt (portrék, címlap), Dusa Gábor (előadásfotók)

A címlapon Lőrinc Katalin látható

Arculat, nyomdai előkészítés: Babarcsi Dalma

Nyomda: Katana Print

Időszakos kiadvány

OKM lapnyilvántartási szám: 2.9./1437-1/2006.

Megjelenik: 1500 példányban

Fotóink, írásaink és grafikáink önálló szerzői jogi védelem alatt állnak. Engedély nélküli másolásuk, felhasználásuk és utánpótlásuk jogszabályba ütközik és büntetőjogi felelősséggel jár.

A Parallel megjelenését támogatta: NKA Táncművészeti Kollégiuma

Köszönet Ladik Katalinnak a rendelkezésünkre bocsátott verseiért (40., 41., 42. oldal), Hézsó Istvánnak az archív dokumentumokért (26., 27. oldal), valamint Gara Márknak az archív fotókért (15., 18., 19., 22. oldal).

Külön köszönet a segítségért Kenesei Edinának, Laborczy Editnek és Di Pol Tamásnak.

A Parallel előző számai olvashatók a www.mu.hu weboldalon

MU Színház

1117 Budapest

Kőrösy J. utca 17.

Telefon: 209 4014, 209 4015

szinhaz@mu.hu, www.mu.hu